

Незабутні роки

Я вчився на філологічному факультеті Харківського державного університету в 1928—1932 роках, тобто тоді, коли він, зазнаючи організаційних перетворень, звався Інститутом педпрофосу. Літературно-лінгвістичний факультет (так він тоді звався) був одним з найбільших; склад його студентів був різноманітний, не так, як тепер, коли майже всі студенти — це випускники десятирічок. В ті роки на першому курсі літературно-лінгвістичного факультету ви могли побачити і солідного тридцятирічного вчителя семирічки, що вступив у вуз для підвищення своєї кваліфікації, і сімнадцятирічного юнака, який у профшколі дістав лаври визнаного поета (в масштабі профшколи, звичайно) і прибув у столицю, щоб відразу ж охопити всю філологію і стати поряд з Тичиною і Сосюрою; були тут і люди, що вже мали певний досвід на ділянці культосвітньої роботи, діяльності в радянських установах та ін. Всіх їх, звичайно, привела на факультет любов до мови і літера-

тури — предметів, яким вони вирішили присвятити своє життя.

Я й досі не забуду і часто ставлю в приклад своїм студентам те глибоке зосередження інтересів студентів філологічного факультету тих років навколо питань мови і літератури. Звичайно, цікавились ми і багатьма іншими речами, але головними питаннями були мова і література. І в перервах, і в гуртожитках ми жваво обговорювали нові наукові праці, нові художні твори, питання майстерності Тичини, правописні питання та ін. Наш літературно-лінгвістичний факультет був відчутний в житті столиці: професори, викладачі і студенти активно виступали з лекціями, доповідями, друкувалися в журналах і газетах.

Так, приблизно через півроку навчання на першому курсі, в 1928 році, визначалися інтереси студентів. Коли основна частина з головою входила в лінгвістичні дисципліни, в щоденну копійку і наполегливу навчальну роботу, в якій не завжди все дається відразу, не всі однаково цікаве, але обов'язкове, — то деякі особи, які прибули сюди з уявою про легке і приємне проведення часу,

з думкою, що це буде суцільне високоестетичне літературне заняття з заслуханням «чарівних», чудових творів, почали в'янути і хиріти... Після іспиту з порівняльної граматики слов'янських мов ми не побачили трьох чи чотирьох чоловік на їх місця.

Ми дуже поважали наших суворих і добайливих учителів — професорів О. І. Білецького, Л. А. Булаховського, М. П. Жінкіна, доцента В. П. Невзорову-Бесєдін у інших, які не шкодували для нас ні своїх сил, ні своєї праці.

В кабінетах, в аудиторіях, в особистих розмовах з нашими викладачами ми старанно освоювали ті знання, які робили з нас філологів. Ми прагнули виправдати довіря Комуністичної партії, яка виховувала нас бійцями фронту науки і освіти.

Ми були нерозлучні з своїми викладачами і професорами. В ті роки енергійними темпами будувалася Харківський тракторний завод. Ми, студенти, частенько у вихідні дні їздили допомагати будівникам тракторного. З нами їздили і наші професори. Звичайно, ми не дозволяли їм тягати камінь чи рити котловани, це ми робили самі, але нам було приємно, що вони були з нами. А як ми співали всі гуртом! І досі, коли ми, колишні студенти, сходимося, то згадуємо і дні навчання, і наші пісні.

Багатьом з нас довелося пережити період творчого роздвоєння:

в якому напрямі зосередити свої сили — чи на літературі, чи на мові? З одного боку всіх буквально захоплювали, зачаровували блискучі, сповнені ерудиції і краси лекції літературознавця О. І. Білецького, а з другого — глибокі, з тонким і прекрасним аналізом мовознавчі лекції, власне, і не лекції, а задушевні бесіди з мовознавства — Л. А. Булаховського. Особливо урочисто мовознавчі заняття проходили в Потєбнянській аудиторії, де, як ми говорили, витає лінгвістичний дух нашого великого шефа.

Моя доля визначилася на 3-му курсі, коли Л. А. Булаховський запропонував мені співробітництво на кафедрі мовознавства Всеукраїнського заочного інституту народної освіти. З того часу, з 1931 р., я й пішов викладати у вищу школу.

Багато років минуло з того часу. Але й зараз, коли я, та, гадаю, що і всі мої товариші, виходжу на Університетську вулицю, де непохитно стоять старі корпуси нашого славного університету, — серце б'ється схвилювано і гаряче, і щось зрадливе підкочується до горла.

Велика Вітчизняна війна застала мене доцентом Львівського державного університету. З перших днів я пішов в Діючу армію. За участь в бойових діях нагороджений п'ятьма орденами і п'ятьма медалями. Вихованці Харківського університету з честю ви-

конували свій священний обов'язок перед Батьківщиною і партиєю. З вихованців філологічного факультету, тих, яких я знаю, на полі бою полягли А. П. Крамаренко, Ю. В. Корєцький, В. П. Татаринов, Г. Т. Мюллер і інші.

Зараз колишні вихованці філологічного факультету працюють на різних наукових, педагогічних, редакційних постах. Згадаємо тт. Д. Д. Копицю, П. М. Довгалока, В. С. Курашову, Й. Я. Куп'янського — працівників Інституту літератури АН УРСР, Й. А. Багмута — зав. Відділу перекладів ІМЄЛСу, О. М. Пархоменка — автора підручника з української мови.

Зараз багато наших вихованців працює у вищих і середніх школах та наукових установах. Деякі — тт. Р. М. Самарін, А. О. Білецький і автор цих рядків, стали докторами наук і професорами.

Нас хвилюють і радують успіхи нашого славного університету. В день ювілею ми шлемо всьому його колективу, зокрема, колективу філологічного факультету, наші синівні поздоровлення і привіти!

Проф. І. БІЛОДІД,
в. о. голови Відділу
суспільних наук і заст.
директора Інституту
мовознавства АН УРСР
ім. О. Потєбні.

м. Київ.

Редактор Г. ПОПОВ.

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»
Стор. 4. 25 березня 1955 р.